

Σχολικός εκφοβισμός (bullying)

Το θέμα που με προσκαλούν συχνότερα στα σχολεία να αναπτύξω, είναι αυτό της βίας και του σχολικού εκφοβισμού.

Ο περισσότερος κόσμος το αντιμετωπίζει ως κάτι ξένο ως προς αυτόν, κάτι που δεν θα άγγιζε ποτέ το σπίτι, την οικογένεια ή το παιδί του αλλά αφορά σε κάποιους άλλους. Φυσικά, αυτή η εντύπωση απέχει πολύ από την πραγματικότητα.

Τα σημερινά παιδιά είναι θυμωμένα. Ο θυμός είναι μια αντίδραση που εξαπλώνεται από γενιά σε γενιά και βασίζεται στο φόβο: παρακολουθώντας τους ανθρώπους να αντιδρούν βίαια και σπασμωδικά, ένα νεαρό άτομο μπορεί κάλλιστα να μάθει να θυμώνει, εφόσον θεωρήσει πως ο θυμός του εξυπηρετεί κάποιους σκοπούς και, κατά συνέπεια, το ίδιο. Ο φόβος και ο θυμός που δυστυχώς πλεονάζουν μέσα σε κάθε μικρή ή μεγαλύτερη κοινωνική ομάδα, είναι η βάση της βίας που εκδηλώνεται από τα σχολικά χρόνια.

Από πού ξεκινάει όμως το κακό; Γιατί τόσα πολλά παιδιά στις μέρες μας αντιδρούν βίαια; Ας ρίξουμε μια ματιά στο ρόλο που έχει αναλάβει η οικογένεια, στις ελλείψεις του σχολείου και στην ανοχή των κοινωνικών ομάδων μέσα στις οποίες μεγαλώνουμε κι εξελισσόμαστε. Το bullying γεννιέται και πεθαίνει μέσα από αυτά.

Η σημερινή κοινωνία βγάζει προς τα έξω μια **προτίμηση για τη βία**, μέσα από το διαδίκτυο, τις ταινίες, τα βιβλία, την τηλεόραση. Οι εικόνες που κυριαρχούν είναι αυτές του πολέμου, των φυλετικών διακρίσεων, της βίας ως απόδειξης 'σκληρότητας' και 'ανδρισμού' ή, ακόμη χειρότερα, της βίας ως 'λαϊκής ευμηγορίας'. Είμαστε **εθισμένοι στην ωμότητα** και τη φρίκη σε σημείο που λίγα πράγματα να μας σοκάρουν πια. Η υπερέκθεση σε τέτοιες συμπεριφορές ενθαρρύνει την αναπαραγωγή και τον πολλαπλασιασμό τους, μέσα κι έξω από το σπίτι.

Η **αποξένωση**, τα υλικά αγαθά που έχουν υποκαταστήσει τις ανθρώπινες σχέσεις και η υπεραπασχόληση που δεν μας επιτρέπει να επικοινωνήσουμε ουσιαστικά ο ένας με τον άλλο, αφήνουν τα παιδιά μας στη μοίρα τους. Ανεξέλεγκτα, τα παιδιά στρέφονται για υποκατάστατα ευτυχίας σε ομάδες και κοινότητες έξω από το σπίτι, ομάδες μέσα στις οποίες θα δημιουργήσουν έναν εναλλακτικό κόσμο που θα τους χαρίσει το «κύρος», την ασφάλεια και την αποδοχή που τους λείπουν. Ο σχολικός εκφοβισμός λοιπόν, μπορεί να πραγματοποιηθεί από

μεμονωμένα άτομα ή ομάδες παιδιών που επαναλαμβανόμενα ασκούν σωματική, συναισθηματική ή λεκτική βία προς συμμαθητές και συνομηλίκους.

Το bullying είναι μια πολύ σοβαρή, παραβατική πράξη, ένα διαστρεβλωμένο παιχνίδι δύναμης και εξουσίας που απαιτεί προσεκτικό χειρισμό και αντιμετώπιση από επαγγελματίες της ψυχικής υγείας. Η άσκησή του μπορεί να περιλαμβάνει:

Χτυπήματα, τσιμπήματα, δαγκωνιές, σπρωξίματα

Αποκλεισμό από ομάδες, περιθωριοποίηση συμμαθητών

Σεξουαλική παρενόχληση με τη μορφή επαναλαμβανόμενων «πειραγμάτων»

Κοροϊδία

Απειλές ή εκβιασμό

Ρατσιστικοί υπαινιγμοί ή ανέκδοτα για τη φυλή, την εθνικότητα, τη θρησκεία, τις σωματικές δυσκολίες, τη σεξουαλική ταυτότητα του θύματος

Κλοπές ή και Ζημιές στα προσωπικά αντικείμενα του θύματος

Διάδοση κακοηθών και ψευδών φημών

Ηλεκτρονικό bullying (Το cyberbullying περιγράφεται ως "η επαναλαμβανόμενη και εκ προθέσεων βλάβη που προκαλείται διαμέσου της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, κινητών τηλεφώνων και άλλων ηλεκτρονικών συσκευών" Το Cyberbullying εμφανίζεται συχνότερα σε ιστότοπους όπου συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός εφήβων και μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στην αυτοκτονία)

Οι κοινωνιολόγοι ισχυρίζονται πως αυτοί που προβαίνουν σε παραβατικές πράξεις, όποια ηλικία και να έχουν, δεν είναι ουσιαστικά διαφορετικοί από τους υπόλοιπους: ο σεβασμός και η ροπή προς την παραβατικότητα πηγάζουν από το ίδιο το σύστημα αξιών που κρατούν μια κοινωνία ενωμένη. Ο νομοταγής και ο παραβάτης του νόμου αποδέχονται και διαφυλάσσουν το σύστημα, εξίσου. Τα πράγματα που ονομάζουμε «καλά» κι αυτά που ονομάζουμε «κακά» δεν αποτελούν διαφορετικά στοιχεία της κοινωνίας μας. Αντιθέτως, συναντώνται στην κουλτούρα και τον τρόπο σκέψης που αυτή αναπαράγει. Ως εκ τούτου, καμία συμπεριφορά δεν μπορεί να ερμηνευθεί αν δεν εξεταστούν πρώτα οι ομοιότητες και όχι οι διαφορές του παραβάτη σε σχέση με την κοινωνική ομάδα που τον δημιούργησε. Αυτό απλώς σημαίνει πως είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι.

Δυστυχώς, στα περισσότερα σχολεία, το θέμα αντιμετωπίζεται με ελαφρότητα ή αδιαφορία: αρκεί μια απλή επισήμανση ή μια αναφορά από τα μικρόφωνα την ώρα της πρωινής προσέλευσης των μαθητών και τίποτα περισσότερο. Ενίοτε, προσκαλούνται ψυχολόγοι για να ενημερώσουν το κοινό των Γονέων και Κηδεμόνων, αλλά η παρουσία είναι μικρή. Ο σχολικός εκβιασμός θέλει συστηματική επεξεργασία ως θέμα, με εσωτερική καμπάνια, ενημέρωση των μαθητών, εμπλοκή σε δραστηριότητες anti-bullying και καταγραφή κρουσμάτων μέσα στη σχολική κοινότητα με ταυτόχρονη ατομική υποστήριξη από επαγγελματίες σε τυχόν θύτες/θύματα.

Πολλές οικογένειες δεν βρίσκουν το χρόνο να διδάξουν στα παιδιά τους πώς να επιλέγουν το σωστό. Ακόμα, σε μικρές επαρχιακές πόλεις η βία αποσιωπάται. Ο κόσμος είναι φυλακισμένος στην εικόνα που έχει ο διπλανός του γι' αυτόν ή δεν θέλει να 'προκαλεί'. Συνεπώς, δεν λέει τη γνώμη του, ακόμη και για πράγματα που πρόκειται να επηρεάσουν τη ζωή του παιδιού του στο μέλλον. Οι περισσότεροι άνθρωποι νομίζουν πως ο κύκλος της βίας και της εγκληματικότητας δεν θα σπάσει ποτέ κι έτσι, απλώς μαθαίνουν να ζουν με αυτόν.

Η οικογένεια και το σχολείο είναι οι πρώτες ομάδες που οφείλουν στα παιδιά τους να ξαναγίνουν ένα καταφύγιο θαλπωρής, συμπαράστασης, συναισθηματικής ασφάλειας και σταθερότητας.

2015 The Healing Tree